

INHOUD

Voorwoord: een schone slaapster	9
1. Meditatie begrijpen	11
Hoe kun je meditatie omschrijven?	11
Eén meditatie of meerdere?	13
Mindfulness	13
Waarom mediteren?	16
Wat heeft meditatie te bieden?	18
Een paradox?	19
Hoe mediteer je?	22
Om het leven interessant te maken...	24
2. Meditatie en het huidige moment	29
Wat is het huidige moment?	29
Filosofen, dichters en het huidige moment	30
Hindernissen voor het huidige moment	32
Eigenschappen van het huidige moment	34
Genieten: aanwezig zijn in het huidige moment	36
Op adem komen: schuilen in het huidige moment	37
Geen prioriteiten stellen	40
Het huidige moment beschermen	40
Kritiek op het huidige moment: is het een verarming?	42
Beter leven: de intelligentie van het huidige moment	43

3. Meditatie en aandacht	49
Je aandacht begrijpen	50
Aandachtniveaus: een beetje theorie	54
In de praktijk	61
Werken aan je aandacht is geen optie...	63
4. Meditatie, lichaam en gezondheid	69
De relatie met het lichaam	70
Meditatie, teleurstelling en ontspanning	74
Meditatie, pijn en lijden	76
Mediteren om minder te lijden, beter te lijden	79
Gezondheid en meditatie	80
Meditatie en lichamelijke intelligentie	81
Voor je innerlijke ecologie	84
5. Meditatie en gedachten	89
Onze gedachten: gek of bewonderenswaardig?	90
Wat is denken?	91
De voortdurende stroom van onze gedachten	92
Het achtergrondgeluid van onze geest	94
Waarom is het belangrijk om na te denken en inzicht te hebben?	97
Gedachten zijn niet meer dan mentale fenomenen	98
Gedachten zijn misleidende fenomenen	99
Goed denken vraagt tijd, de tijd om tot rust te komen	100
Wat doe je met zorgwekkende gedachten?	101
Antwoorden in plaats van reageren?	104
Je manier van denken verrijken	105

6. Handelen en niet handelen	113
Meditatie, handelen en traditie	114
Mediteren voordat je handelt?	115
Mediteren tijdens de handeling?	117
Mediteren na de handeling?	119
Handelend mediteren: wat is het nut?	121
Niet handelen	123
Bedreigingen voor het niet-handelen	125
Geen tijd om te mediteren?	128
7. Meditatie en emoties	133
Wat is een emotie?	134
Meditatie en emoties	136
Hoe meditatie je emotionele leven verbetert	138
Werken aan pijnlijke emoties	139
Het ontleden van pijnlijke emoties	142
Waarom met aangename emoties werken?	143
Korreltjes geluk	146
Je hebt niets te vrezen	147
8. Meditatie en relaties	153
De relaties met jezelf: je eerst bevrijden van je ego?	154
Hoe meditatie je bevrijdt van jezelf	155
Hoe meditatie je helpt om een andere relatie met jezelf op te bouwen:	
mild leren zijn voor jezelf	157
Mild zijn voor jezelf, maar ook voor anderen en met hen verbonden	162
Een cultuur van mildheid: naïef of pragmatisch?	163
Niet op je gemak met mildheid	167

Mediteren is relaties opbouwen	168
9. Meditatie en spiritualiteit	175
Bestaat er een lekenspiritualiteit?	176
Spiritualiteit en religie	176
Meditatie en gebed	177
Het onbenoembare en spiritualiteit	178
Spiritualiteit en veranderingen in je aandacht	179
Mystieke ervaringen en een contemplatief leven	180
Hebben we echt behoefte aan spiritualiteit?	184
Een kwestie van leven en dood	186
De zoutpilaar	188
Na het feest komt de afwas	190
Eén wereld tegelijk	190
Besluit: ‘Houd je belofte...’	195
Een aantal tips om te beginnen met mediteren	197
Hoe mediteren?	197
Wanneer mediteren?	200
Waarom mediteren?	202
Bronnen en referenties	205

VOORWOORD

EEN SCHONE SLAAPSTER

Op het einde van de 20ste eeuw was meditatie een schone slaapster: het werd alleen gedaan in de stilte en de afzondering van kloosters of besloten kringen van ingewijden of malloten.

Vandaag is dat helemaal veranderd: meditatie is een modeverschijnsel geworden en het is sociaal aanvaard. Het wordt bij klaarlichte dag gedaan, in ziekenhuizen en scholen, in bedrijven en in artistieke en politieke milieus.

Met dit boek willen we onderzoeken wat meditatie nu precies is; waarom 'mindfulness' de moderne wereld in zo'n korte tijd veroverd heeft; wat de wetenschap hierover te zeggen heeft, maar ook uit welke tradities het ontstaan is; wat de voordelen en de beperkingen ervan zijn; en vooral: hoe je het kunt toepassen.

Want mediteren moet je doen in plaats van erover te praten. Daarom zal je in de loop van dit boek 17 oefeningen ontdekken om vertrouwd te raken met deze nieuwe manier om in de wereld te staan.

Als je deze wegen eenmaal bewandeld hebt, zal je een persoonlijke en goed onderbouwde mening hebben over meditatie. En hopelijk heb je dan de smaak te pakken gekregen om zelf te gaan mediteren...

‘Luister wat je hoort
als er niets te horen is.’

PAUL VALÉRY, *TEL QUEL*

MEDITATIE BEGRIJPEN

Het is gratis, het is niet vervuילend, het is vrij eenvoudig, in ieder geval in het begin...

Het is goed voor lichaam en geest, bevordert het innerlijk evenwicht en de relaties met anderen...

Het zorgt ervoor dat je niet meer bang bent voor de dood en beter van het leven kunt genieten.

Wat is het?...

Verrassing! Het is meditatie!

Mensen die bang zijn voor meditatie (omdat ze vrezen voor verhalen over vreemde sektes en manipulatieve goeroes) of die zich eraan ergeren (omdat ze het een modeverschijnsel vinden voor hippies en yuppies) krimpen nu in elkaar. Maar dan is dit boek misschien wel de goede gelegenheid om het te leren begrijpen en, wie weet, de tijd te nemen om te mediteren...

Hoe kun je meditatie omschrijven?

Meditatie wordt op duizend-en-een manieren omschreven, maar de eenvoudigste, en wellicht ook de meest correcte definitie is dat het een soort training is voor de geest. Een training die

je zal helpen bij het ontwikkelen van psychologische vaardigheden zoals aandacht, emotioneel evenwicht, afstand, innerlijke rust, een helder beeld van jezelf en van de wereld, tolerantie, mildheid...

Als we zeggen dat meditatie een training is voor de geest, erkennen we dat onze wil alleen niet voldoende is om te veranderen. We zijn ons daarvan bewust als het om ons lichaam gaat, maar als het over onze geest gaat, vergeten we dat nogal eens. Meditatie is dus een vorm van nederigheid: we weten dat we niet van de ene op de andere dag kunnen beslissen om sneller of langer te lopen, om sterker of leniger te zijn. We weten dat we daarvoor moeten trainen. Hetzelfde geldt voor je geest: we kunnen niet van de ene op de andere dag beslissen om minder stress te hebben, rustiger te zijn, meer afstand te nemen, ons beter te concentreren... Ook op dat vlak zullen we hard moeten werken en moeten aanvaarden dat er zoiets bestaat als 'mentale beweging', net zoals 'lichaamsbeweging'. En dat is precies wat meditatie is: het trainen van je geest.

Meditatie is dus een vorm van nederigheid, maar ook van moed en creativiteit: ja, je kunt veranderen, zelfs op punten waarvan veel mensen denken dat die vastliggen, zoals je karaktereigenschappen; ja, je kunt ingaan tegen wat voorbestemd lijkt te zijn als gevolg van je verleden; ja, je kunt je bevrijden uit de soms comfortabele gevangenis van je gewoontes. Je kunt de manier waarop je de wereld ziet en erin leeft veranderen, zonder medicijnen, zonder hersenimplantaten, zonder transhumanisme... Je kunt veranderen door regelmatig te mediteren. Je kunt de werking van je geest onderzoeken en bepaalde grenzen aanvaarden, andere verleggen en uiteindelijk werken aan de dingen die je helpen om een beter mens te worden.